

ENERGI

Vad är billigast? Kolkraft, vindkraft eller kärnkraft? Enligt EU:s nuvarande prissättningsmodell på el ska alla elproducenter i ett givet område i ett givet ögonblick få samma ersättning per producerad kWh. "Det här systemet är inte längre ändamålsenligt", säger EU-kommissionens ordförande Ursula von der Leyen, som nu skyndsamt tar fram en ny europeisk modell för att prissätta el.

Så kan EU-kommissionens ordförande sänka ditt elpris

■ Den europeiska prissättningen på el förändras inom kort. Elpriset ska inte längre sättas utifrån dyraste kraftkälla i varje givet ögonblick. Det beskedet ger EU-kommissionens ordförande Ursula von der Leyen.

På tisdagen gästade Ursula von der Leyen ett nord-europeiskt energitoppmöte i Köpenhamn.

Danmarks statsminister Mette Frederiksen (S) hade bjudit in regeringschefer från åtta länder kring Östersjön för Baltic Sea Summit. De åtta blev dock bara sex sedan Sveriges Magdalena Andersson och Tysklands Olaf Scholz skickat sina energiministrar.

Deras huvuduppgift var att skriva under ett ambitiöst avtal om att sjufaldiga produktionen av havsbaserad vindkraft i Östersjön under de närmsta sju åren.

Men redan innan mötet började dominerades det av elpriser – och vad EU-kommissionen vill göra åt skyhöga prisnivåer.

Ursula von der Leyen vill nämligen sänka elpriserna med ett enkelt handgrepp:

genom att ändra dagens "marginalprissättning".

Det påminner om de åtgärder som Vänsterpartiet presenterat i den svenska valrörelsen – och som energiexperten Bengt Ekenstierna utvecklat i sin så kallade Bekenmodell för lägre svenska elpriser.

Det är en åtgärd som beaktats som politisk omöjlig av den svenska regeringen, som gått in för elprisstöd snarare än sänkta priser.

Nu kan EU-kommissionens ordförande komma att göra politiska förändringar möjliga. Ursula von der Leyen har de senaste dagarna talat sig varm för sänkta elpriser i alla Europas länder genom att låta nationella elaktörer byta från en prissättningsmodell till en annan.

– De våldsamma ökningarna av elpriserna har

blottlagt begränsningar i själva utformningen av elmarknaden. Därför arbetar vi nu fram en strukturreform, sa hon i ett tal i slovenska Bled häromdagen.

Enligt Ursula von der Leyen utvecklades den europeiska elmarknaden under en annan tid och under andra omständigheter än de som gäller idag.

– Det här systemet är inte längre ändamålsenligt, säger hon.

– Vi behöver en ny marknadsmodell för elektricitet som fungerar och återger oss balans.

EU-länderna tillämpar sedan flera år en marginalprissättning på el. Det är samma prismodell som gäller för koppar, järn och andra råvaror, men den är sårbar när priserna påverkas av Vladimir Putins gaskrig mot Europa.

Marginalpris innebär att alla elproducenter i ett och samma land eller elprisområde får samma elpris i varje givet ögonblick. Systemet togs fram för att gynna transparens och underlätta en övergång till grön el. Den speglar inte en verklig

”De våldsamma ökningarna av elpriserna har blottlagt begränsningar i själva utformningen av elmarknaden. Därför arbetar vi nu fram en strukturreform.”

Ursula von der Leyen, EU-kommissionens ordförande.

balans mellan tillgång och efterfrågan.

Marginalpris ger den som producerar billig vindkraft samma skyhöga ersättning som den som producerar dyr gavel. I Skåne ger den en vindkraftsägare i Svalöv samma höga ersättning per kWh som Svenska kraftnät betalar för dyr litauisk import.

Rysslands gaskrig sätter prissystemet under press. Tio EU-länder har gjort uppror. Spanien, Portugal, Grekland, Frankrike, Italien och Belgien vill göra undantag från prissättningen. I vissa fall har de föregripit Bryssels ja.

Aven Polen och Tjeckien efterlyser ny prissättning. Nordens länder har hittills funnit sig i att prissättningen ger orimligt dyr el och går istället in för skattesubventionerade stödmodeller.

Enligt Ursula von der Leyen bör elpris inte längre definieras utifrån dyraste elkälla. Hon väntas inte ge några mer exakta besked än så under energitoppmötet i Köpenhamn, men ett beslut om en justerad prismodell kan komma redan

den 9 september vid ett extramöte med EU:s energiministrar.

Energitoppmötet i Köpenhamn har ett mer förutbestämt resultat. De åtta deltagarländerna vill öka maxeffekten för havsbaserad vindkraft i Östersjön från 2,8 till 19,6 GW fram till 2030. Ett liknande avtal finns redan för Nordsjön.

Sverige och Danmark har god möjlighet att bidra till utbyggnaden. Det finns ett tiotal svenska vindkraftsprojekt med en maxeffekt på totalt 5,2 GW enbart på havsgrund utanför Skånes kuster. Bland annat på Kriegers flak söder om Trelleborg och på Sjollen väster om Lomma.

Danmark har flera vindkraftsprojekt på gång i södra Öresund, men framför allt på Bornholm. Där ska maxeffekten på vindkraft öka med 3 GW med en landbaserad "Energiø" på öns syd kust.

TEXT: ERIK MAGNUSSON
erik.magnusson@sydsvenskan.se

